

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ คือ รายงานประจำปี แบบแสดงรายการประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2558 จำนวน 22 บริษัท ข้อมูล ณ วันที่ 6 เมษายน 2561 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนใหม่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า บริษัทที่เข้าจดทะเบียนใหม่ในปี 2558 จำนวน 22 บริษัท มีรายละเอียดที่ครอบคลุมในการค้นหาสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชี จากตารางที่ 3.1 พบว่า บริษัทที่เข้าจดทะเบียนใหม่มีความหลากหลายด้านอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษา จึงเลือกเฉพาะบริษัทที่มีการผลิตและจัดจำหน่ายเพียง 6 บริษัท และไม่ได้นำมาศึกษาอีก 16 บริษัท เนื่องจากเป็นบริษัทที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริการมีการรับรู้รายได้ที่แตกต่างกันและมีข้อมูลย้อนหลังไม่ครบ 4 ปี ซึ่งการเก็บข้อมูลทางการเงินเพื่อคำนวณดัชนีต้องมีข้อมูลเปรียบเทียบปีปัจจุบันและปีก่อน ดังนั้น จึงเลือกเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนใหม่ในอุตสาหกรรมภาคการผลิตที่สามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาได้ครบถ้วนเท่านั้น

ตารางที่ 3.1 บริษัทที่จดทะเบียนใหม่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2558 และกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	4	-
2	ทรัพยากร	พลังงานและสาธารณูปโภค	4	1
3	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์	1	-
4	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	1	-
5	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	1	1
6	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	3	3
7	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	ธุรกิจการเกษตร	1	1
8	บริการ	การแพทย์	1	-
9	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์	1	-
10	บริการ	พาณิชย์	1	-
11	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์	1	-
12	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์	1	-
13	ธุรกิจการเงิน	เงินทุนและหลักทรัพย์	2	-
รวม			22	6

ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2561ก: เว็บไซต์)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คือ กระดาษทำการ (Working paper) สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 บริษัท สามารถแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์สัญญาณเตือนภัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดของ Beneish (1999) ประกอบไปด้วย 5 ดัชนีเตือนภัย ดัชนีลูกหนี้ ต่อยอดขาย ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ ดัชนีการเติบโตของยอดขาย และดัชนีอัตราส่วนรายการคงค้างรวมต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งผู้ศึกษาจะรวบรวมข้อมูลระหว่างปี 2557-2560 จากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาคำนวณว่าบริษัทมีสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชีหรือไม่ ส่วนที่สองเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จะวิเคราะห์โดยใช้แบบรายการ (Checklist) จำนวน 20 ข้อ โดยอ่านข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงินระหว่างปี 2558-2560 ย้อนหลัง 3 ปี เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่า ข้อมูลที่เปิดเผยนั้นแสดงถึงสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชีหรือไม่ โดยแบบรายการที่ใช้ในการตรวจสอบมีรายละเอียดครอบคลุมหลักการบริหารจัดการภายในและการจัดทำรายงานทางการเงิน ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 การบริหารจัดการภายใน

- 3.2.1.1 บริษัทถูกจัดอยู่ในกลุ่มปรับโครงสร้างหนี้
- 3.2.1.2 มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีในระหว่างปี
- 3.2.1.3 มีนโยบายการจ่ายโบนัสผูกขาดกับผลกำไรของกิจการ
- 3.2.1.4 ประสิทธิภาพของการทำกำไรลดลง
- 3.2.1.5 เงินทุนหมุนเวียนของบริษัทไม่เพียงพอติดต่อกันหลายปี
- 3.2.1.6 ยอดเงินกู้ยืมระยะสั้นสูงขึ้นอย่างผิดปกติจากปีที่ผ่านมา ๆ มา
- 3.2.1.7 ผลการดำเนินงานของบริษัทไม่มีความสม่ำเสมออย่างเห็นได้ชัด
- 3.2.1.8 บริษัทที่มีอายุการดำเนินงานน้อยแต่ยอดขายเพิ่มขึ้นในอัตราสูงเมื่อเทียบกับ

บริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกัน

3.2.2 การจัดทำรายงานทางการเงิน

- 3.2.2.1 มีการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีก่อนรอบระยะเวลาการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี
- 3.2.2.2 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นในรายงานการเงินแบบมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็น
- 3.2.2.3 บริษัทไม่นำผลการดำเนินงานของบริษัทที่เกี่ยวข้องกันมาจัดทำงบการเงินรวม
- 3.2.2.4 มีการเพิ่มขึ้นในยอดคงเหลือบัญชีสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอย่างผิดปกติ

3.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เชิงสัญญาณเตือนการตกแต่งบัญชีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3.3.2 กระจายทำการที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.3.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สูตรคำนวณตามแนวคิดของ Beneish (1999)

3.3.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้แบบรายการ (Checklist) จำนวน 20 ข้อ โดยนำแบบรายการมาจากการวิจัยของ กนกศรี ศรีทอง (2550); เกศขญา ธงประชา (2550); พิรพร ไชยชาญ (2550); เบลูจมาศ อุปธิษฐ์ (2550)

3.3.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย

3.3.4 รวบรวมงบการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทกลุ่มตัวอย่างให้ครบถ้วน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิตั้งนั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การเก็บข้อมูลในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ งบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) เพื่อนำมาศึกษาสัญญาณเตือนการตกแต่งบัญชี โดยมีวิธีการค้นคว้าดังนี้

3.4.1.1 เข้าเว็บไซต์ www.setsmart.com เพื่อ login เข้าสู่ระบบโดยการใส่รหัสผู้ใช้และรหัสผ่านที่ได้จาก SETSMART

3.4.1.2 ใส่ชื่อย่อหลักทรัพย์ หรือเลือกหลักทรัพย์จากฟังก์ชัน Look up

3.4.1.3 เลือกรูปแบบของงบการเงิน

1) Company งบบริษัท

2) Consolidated งบรวม

3.4.1.4 เลือกประเภทของงบการเงิน

1) Statement of Financial Position งบแสดงฐานะทางการเงิน

2) Statement of Comprehensive Income งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

3.4.1.5 เลือกช่วงเวลาตามงบการเงินที่ต้องการ

3.4.1.6 เลือกการแสดงผลข้อมูลเปรียบเทียบ

1) Comparative แสดงข้อมูลเปรียบเทียบช่วงเดียวกันของแต่ละปี (4 ช่วงเวลา)

2) Consecutive แสดงข้อมูลงบการเงินต่อเนื่องกัน (4 ช่วงเวลา)

3.4.2 ดาวน์โหลดรายงานประจำปีของบริษัทกลุ่มตัวอย่างจากหน้าเว็บไซต์หลักของบริษัท

3.4.3 ใช้วิธีการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ เอกสาร ฐานข้อมูล และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการทบทวนวรรณกรรมเพื่อพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเท่านั้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นว่า บริษัทมีสัญญาณเตือนภัยเกี่ยวกับการตกแต่งบัญชี โดยผู้ศึกษาจะแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 รูปแบบ คือ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3.5.1 การวิเคราะห์สัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชีเชิงปริมาณจะใช้ตัวแบบของ Beneish (1999) ในวิเคราะห์โดยวิเคราะห์ 5 ดัชนีเตือนภัย ดัชนีลูกหนี้ต่อยอดขาย ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ ดัชนีการเติบโตของยอดขาย และดัชนีอัตราส่วนรายการคงค้างรวมต่อสินทรัพย์รวม สำหรับวิธีการคำนวณผู้ศึกษานำตัวเลขจากงบแสดงฐานะทางการเงินและงบกำไรขาดทุน ระหว่างปี 2557-2560 มาคำนวณตามสูตรที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 จากนั้นนำตัวเลขที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดว่าหากมีค่ามากกว่า 1 เท่า บ่งบอกว่าบริษัทนั้นมีสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชี ในทางตรงกันข้ามหากมีค่าน้อยกว่า 1 เท่า บ่งบอกว่าบริษัทนั้นไม่มีสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชี

3.5.2 การวิเคราะห์สัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชีเชิงคุณภาพจะใช้แบบรายการ (checklist) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการคำนวณ คือ ค่าร้อยละ สำหรับวิธีการวัดสัญญาณเตือนภัยเชิงคุณภาพจะนำหมายเหตุประกอบงบการเงินทั้ง 3 ปี ระหว่างปี 2558-2560 มาอ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบรายการ (Checklist) ว่ามีรายการใดบ้างพบสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชี หากพบสัญญาณเตือนภัยมากกว่าร้อยละ 50 บ่งบอกว่าบริษัทมีสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชี และในทางตรงกันข้ามหากพบสัญญาณเตือนภัยน้อยกว่าร้อยละ 50 บ่งบอกว่าบริษัทมีสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งบัญชี